

Sommarens surrande gäster

Berättelse

När sommaren kommer till Sverige blir kvällarna ljusa och varma, och många vill vara ute så länge som möjligt. Men ofta dyker det upp små ovälkomna gäster: myggen. De surrar runt huvudet och sticker, så att huden börjar klia. Myggen trivs särskilt bra nära vatten, fukt och våtmarker, till exempel vid en sjö eller ett dike.

Det är faktiskt bara honorna som sticker. Honan behöver proteiner ur blodet för att kunna utveckla sina ägg. Hanarna sticker inte alls, utan lever bland annat av söt växtsaft. Men hur hittar myggen oss människor? De känner bland annat koldioxiden vi andas ut, vår kroppslukt och vår kroppsvärme. På så sätt hittar de fram till bar hud.

I Sverige finns det många arter av mygg, men bara en mindre del av dem suger blod – många mygg sticker inte alls. Mygg och knott är dessutom inte samma sak. Stickmyggan sticker med en sugsnabel, alltså ett tunt rör som hon sticker in i huden. Knott och svidknott gör i stället tvärtom: de biter loss en liten flik hud. Därför känns ett knottbett ofta annorlunda än ett myggstick.

Norra Sverige, alltså Norrland, och fjällen är kända för att kunna ha gott om mygg vissa somrar. Hur mycket mygg det blir beror mest på vädret och på hur mycket vatten och fukt det finns i naturen. Söder om Norrland, vid Nedre Dalälven, har det funnits problem med så kallade översvämningsmygg, som kommer i stora mängder när marker svämmas över. Där har Naturvårdsverket tillåtit bekämpning av mygglarver åren 2026–2028. Man använder ett biologiskt medel som heter Bti, och det sprids från helikopter. Det gäller alltså ett särskilt område i Mellansverige – inte hela norra Sverige.

För att slippa bli stucken skyddar sig många i Sverige på flera sätt. Man kan ta myggmedel på huden, ha ljusa, täckande och löst sittande kläder som långärmat och långbyxor, och använda myggnät över sängen, vagnen eller tältet. Att kläderna sitter löst är ett vanligt tips, eftersom myggen lättare når huden genom tyg som sitter tätt mot kroppen. Ett myggmedel måste godkännas av Kemikalieinspektionen för att få säljas i Sverige. Det är extra bra att skydda sig i gryning och skymning, alltså tidig morgon och kväll, för då är myggen ofta som mest aktiva. Det sägs ibland att vissa människor lockar mygg mer än andra, men det är inte säkert belagt. För många hör myggen ändå till sommaren i Sverige – en liten baksida av de ljusa och varma kvällarna.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
ovälkommen	någon eller något man helst inte vill ha där
surra	låta lågt och jämnt i luften, som ett "zzz"
hona	ett djur av honkön (inte hane)
protein	ett ämne i blod och mat som kroppen behöver

ORD	FÖRKLARING
utveckla	här: låta äggen växa och bli färdiga
koldioxid	en gas som vi andas ut
sugsnabel	det tunna röret som myggan sticker in i huden med
svidknott	en liten insekt som biter och kan svida och klia
översvämning	när vatten stiger och täcker mark som annars är torr
bekämpa	försöka få bort eller minska något
godkänna	säga ja till; tillåta att något får användas
aktiv	här: i rörelse och igång, inte i vila

Läsförståelsefrågor

- Varför är det bara honorna som sticker?
 - För att de inte gillar växtsaft.
 - För att de behöver proteiner ur blodet för att kunna utveckla sina ägg.
 - För att hanarna inte har någon mun.
- Hur hittar myggen fram till oss människor?
 - De känner koldioxiden vi andas ut, vår kroppslukt och vår kroppsvärme.
 - De ser oss på långt håll med stora ögon.
 - De hör oss prata.
- Vad är en skillnad mellan stickmyggan och knott enligt texten?
 - Knott sticker aldrig någon.
 - Stickmyggan sticker med en sugsnabel, medan knott biter loss en liten flik hud.
 - Knott finns bara på vintern.
- Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 - Norrland och fjällen kan ha gott om mygg vissa somrar.
 - Alla arter av mygg suger blod.
 - Myggen är ofta som mest aktiva i gryning och skymning.
- Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 - Ett myggmedel måste godkännas av Kemikalieinspektionen för att få säljas i Sverige.
 - Vid Nedre Dalälven sprids Bti från helikopter mot mygglarver.
 - Man sprider myggmedel från helikopter över hela Norrland.
- Texten säger att hur mycket mygg det blir beror på något. Vad beror det på enligt texten?
- Texten skriver "det sägs ibland att vissa människor lockar mygg mer än andra". Varför tror du att texten skriver "det sägs" och inte bara påstår att det är sant?
- Varför kan man säga att myggen hör ihop med sommaren i Sverige? Svara med stöd i texten.

Facit

1. För att de behöver proteiner ur blodet för att kunna utveckla sina ägg.
1. De känner koldioxiden vi andas ut, vår kroppslukt och vår kroppsvärme.
1. Stickmyggan sticker med en sugsnabel, medan knott biter loss en liten flik hud.
1. ja b) nej (bara en mindre del suger blod) c) ja
1. ja b) ja c) nej (bekämpningen gäller ett särskilt område vid Nedre Dalälven i Mellansverige, inte hela Norrland)
- Exempel på svar: Det beror mest på vädret och på hur mycket vatten och fukt det finns i naturen.
- Exempel på svar: Texten är försiktig för att uppgiften inte är säkert bevisad. Med "det sägs" visar man att det är något folk pratar om, men inte ett säkert faktum.
- Exempel på svar: Myggen kommer på sommaren när det är ljukt och varmt och dyker upp särskilt på de ljusa kvällarna. De är en liten baksida av den svenska sommaren.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten passar för att öva natur- och årstidsordförråd samt enkel källkritik (skillnaden mellan säkra fakta och osäkra folkliga råd). Tema: natur och årstider i Sverige, särskilt skillnaden mellan norr och söder. Fråga 7 är en inferensfråga om varför man markerar osäkerhet i språket, och 5c övar att inte övertolka var bekämpningen vid Nedre Dalälven faktiskt sker. Låt gärna eleverna jämföra med insekter, klimat och årstider i sina egna länder.

Diskussionsfrågor

- Hur ser sommaren ut där du kommer ifrån? Finns det insekter som man måste skydda sig mot?
- Texten beskriver flera sätt att skydda sig mot mygg. Vilket sätt tror du fungerar bäst, och varför?
- Vissa tycker att myggen förstör sommaren, andra tycker att de hör naturen till. Vad tycker du?
- **Skriv (4 meningar):** Beskriv en sommarkväll utomhus som du minns. Var var du, vad gjorde du och hur var vädret och naturen runt omkring dig?

Källor och faktagranskning

- Naturvårdsverket – Myggbekämpning vid Nedre Dalälven: <https://www.naturvardsverket.se/lagar-och-regler/beslut/myggbekampning/myggbekampning-vid-nedre-dalalven/>
- Kemikalieinspektionen – Storskalig myggbekämpning i Sverige: <https://www.kemi.se/bekampningsmedel/biocidprodukter/vanliga-typer-av-biocidprodukter/insektsmedel/storskalig-myggbekampning-i-sverige>
- Wikipedia – Myggor: <https://sv.wikipedia.org/wiki/Myggor>
- WWF – Fantastiska mygg (Magasin nr 2 2024): <https://www.wwf.se/magasin/alla-magasin/nr-2-2024/fantastiska-mygg/>

Faktagranskad mot ovanstående källor i juni 2026. Nyckelfakta: Det är honan som sticker. Hon behöver proteiner ur blod för att kunna utveckla sina ägg, medan hanarna inte sticker utan bland annat lever av växtsaft. Mygg hittar oss bland annat

med hjälp av koldioxiden vi andas ut, vår kroppslukt och vår kroppsvärme. Mygg trivs nära vatten, fukt och våtmarker, och norra Sverige (Norrland) och fjällen är kända för att kunna ha gott om mygg vissa somrar. Mygg är ofta som mest aktiva i gryning och skymning, alltså tidig morgon och kväll. Mygg och knott är inte samma sak: stickmyggan sticker med en sugsnabel, medan knott och svidknott i stället biter loss en liten flik hud. Vanliga skydd är ljusa, täckande och löst sittande kläder (långärmat och långbyxor), myggnät över säng, vagn eller tält samt myggmedel. För att ett myggmedel ska få säljas i Sverige måste det godkännas av Kemikalieinspektionen. Vid Nedre Dalälven, söder om Norrland, har det funnits problem med så kallade översvämningsmygg; Naturvårdsverket har tillåtit bekämpning av mygglarver åren 2026–2028 med det biologiska medlet Bti, som sprids från helikopter. OSÄKERHETER OCH MYTER (markeras försiktigt i texterna): Antalet myggarter varierar mellan källor – ofta nämns allt från många hundra till omkring 2 500 arter totalt, men att bara en mindre del (ungefär ett trettiotal arter) suger blod. Texterna skriver därför allmänt "många arter, men bara en mindre del sticker" i stället för en exakt siffra. Populära råd om att vissa kläder eller färger lockar mygg mindre återges försiktigt som tips, inte som bevisade fakta. Påståenden om att vissa personer lockar mygg mer på grund av blodgrupp eller liknande är osäkra och undviks eller markeras med "det sägs". Bekämpningen vid Nedre Dalälven gäller ett specifikt område i Mellansverige, inte hela Norrland – texterna är noga med att inte ge intryck av att man sprider myggmedel över hela norra Sverige.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-25.